

Statsviterkonferansen 2018

Norsk statsvitenskapelig forening
Fredag 16.november

Pilestredet 46

[Versjon: 15/10]

Årets tema

Demokratiets tilstand

De senere år har vi vært vitne til en rekke hendelser i nasjonal og internasjonal politikk som på en unik måte illustrerer statsvitenskapens viktige rolle i samfunnet. Grunnleggende ideer om **liberalt demokrati og maktfordeling** utfordres i Ungarn og Polen. **Populistiske** partier vokser i Europa. Valget av **Donald Trump** har endret **den politiske diskursen** i USA, satt spørsmålsteget ved styrken i **den liberale verdensordenen**, og gjort europeerne usikre på sin tradisjonelle partner og forsvarer, i en tid hvor **Russland** rasler med sablene i Europas egen bakgård. Folkeavstemningen om **Brexit** har spredt sjokkbølger både i EU og i Norge. Synet på **migrasjon og integrasjon** utfordrer den klassiske **høyre-venstre aksene** i partipolitikken, illustrert bla gjennom valget i Sverige tidligere i høst. Nye **medier** har skapt politiske kommunikasjonsformer som utfordrer **den fjerde statsmakt**. **Globaliseringen** utfordrer **handlingsrommet** til den nasjonale offentlige **forvaltningen**, samtidig som ulike **internasjonale institusjoner** i varierende grad evner å fremforhandle løsninger på ulike globale problemstillinger. Dessuten har spørsmål om politisk lederskap, etikk og moral i kjølvannet av «#metoo» reist spørsmål ved politikernes **legitimitet og tillit**. Disse og andre utfordringer opptar folk og media, og er sentrale temaer innen statsvitenskapen. I år har Norsk statsvitenskapelig forening valgt å adressere flere av disse utfordringene under etiketten «**demokratiets tilstand**».

Hjertelig Velkommen!

Styret i NSF

Kl. 09.30 Åpning

Ved leder i Norsk statsvitenskapelig forening, Are Vegard Haug

Sted: Athene 1 (2)

9.45- 10.45 Plenumforedrag 1

Er demokratiet i tilbakegang, eller bare virker det sånn? Den nylige utviklingen i enkelt-land som Tyrkia, Ungarn og kanskje til og med USA kan gi inntrykk av at autoritære krefter truer demokratiske institusjoner. Men hva viser egentlig forskningen om demokratiets utvikling på verdensbasis? Er autoritære tendenser i Tyrkia og Ungarn kun unntak fra en ellers demokratisk verdensorden, eller er de en del av en bekymringsverdig global trend? Hvilke land og regioner opplever mest endring? Og ikke minst, hvilke aspekter ved demokrati er mest utsatt? Sirianne Dahlum (PRIO) vil svare på disse spørsmålene ved hjelp av funn fra Varieties of Democracy-prosjektet (V-Dem) – som tilbyr den mest omfattende og detaljerte globale målingen av demokrati og styresett.

Ordstyrer: Are Vegard Haug (NOVA/OsloMet)

Sted: Athene 1(2)

Innleder:

Sirianne Dahlum (PRIO)

Kommentatorer:

Nick Sitter (CEU/Ungarn/BI)

Pieter de Wilde (NTNU)

Sirianne Dahlum er seniorforsker ved Institutt for Fredsforskning (PRIO) og Research Fellow ved Varieties of Democracy-instituttet. Hun har en Ph.D i statsvitenskap fra Universitetet i Oslo, og forsker blant annet på demokratisering, politisk vold, ikke-voldelig protest og kvinners rettigheter.

Nick Sitter er professor i politisk økonomi ved Institutt for rettsvitenskap og styring, Handelshøyskolen BI, og professor i «Public Policy» ved Central European University i Budapest, Ungarn. Sitter er ekspert på demokratiutviklingen i Sentral- og Øst-Europa, og har arbeidet med temaer innen komparativ europeisk politikk, europeisk integrasjon, offentlig politikk og politisk økonomi, forvaltning, energi og sikkerhet, politisk vol, strategiske studier, nasjonalisme, borgerkrig, terrorisme og terrorbekjempelse.

Pieter de Wilde er førsteamanuensis ved NTNU. Hans forskningsområder er globalisering i medier og parlamenter, euroskepsis, politisering og debatter om EU. De Wilde leder prosjektet Trondheim Analytica, som analyserer demokratisk deltakelse i sosiale medier. Han har en mastergrad fra Universitetet i Amsterdam (2005) og PhD i statsvitenskap fra ARENA, Senter for europaforskning, Universitetet i Oslo (2011). Fra 2011 til 2016 var han seniorforsker ved WZB Berlin Social Science Center i Tyskland.

1100- 1230   Parallellsesjoner

Parallellsesjon 1: Kommunereformene –deltakelse vs. tjenestetilbud. Hva betyr mest?

Er stor så flott, er smått så godt? Norske, nordiske og europeiske kommuner har valgt forskjellige veier når det kommer til ansvar, organisering og størrelse. I Norge har «strukture reformen» preget primærkommunene med en serie sammenslåinger, etterfulgt av en nokså betent «regionreform». Hovedtemaet for sesjonen er debatten om region- og kommunestørrelse, ikke minst forholdet mellom demokratisk deltakelse og kvalitet i tjenestene. Sesjonen innledes av Kurt Houllberg som presenterer erfaringene fra Danmarks omfattende strukture reform i 2007. Innlegget blir kommentert av Yngve Flo, som i dag leder evalueringen av den norske kommunereformen.

Ordstyrer: Are Vegard Haug (NOVA/OsloMet)

Sted: Pilestredet 46 PA308

Innleder:

Kurt Houllberg (VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, DK)

Kommentator:

Yngve Flo (Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap, UiB)

Kurt Houllberg er Professor MsO i kommunaløkonomi, cand.scient.pol., ph.d. ved VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Danmark. Kurt er kommunalforsker med særlig ekspertise innen analyser av kommunenes økonomiske grundvilkår, økonomistyring, service og resultater. Kurt har hatt en viktig rolle i evalueringen av kommunereformen i Danmark.

Yngve Flo er førsteamanuensis ved Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap. Han er historiker med doktorgrad i historie fra 2005, UiB. Yngve har tidligere arbeidet ved Uni Research Rokkansenteret og LOS-senteret. Han har gitt viktige bidrag til Makt- og demokratiutredningen 1998-2003, bidratt til bøkene om sentraladministrasjonens historie, og i 2014 gav han ut verket om det norske fylkesmannsembetets historie etter 1814. Siden 2016 har Flo ledet et NFR-finansiert følgeforskningsprosjekt om kommunereformen i Norge.

Parallellsesjon 2: Stortingsregjereri og «den solbergiske parlamentarisme»

I mai 2017 skrev Aftenpostens redaktør, Harald Stanghelle, en kommentar med tittelen «Den solbergiske parlamentarisme». Hans hovedargument var at det nå er «fritt frem for et regjeringsparti å motarbeide egen regjering». I denne sesjonen tar vi opp dette temaet spesielt, men setter også søkelyset på andre aktuelle utviklingstrekk i Regjeringen og Stortinget. Finnes den «solbergiske parlamentarismen», og hvis så, hvordan kommer den til uttrykk i praksis? Hva er konsekvensene: Kan et regjeringsparti fraskriver seg en regjeringens helhetsansvar? Det er også vist til en vesentlig mer aktiv opposisjonspolitik, blant annet med langt flere Representantforslag (Dok-8-forslag). Hva betyr det? Ser vi konturene av en ny type «stortingsregjereri»?

Ordstyrer: Tonje Karenina Pettersen, Stortingets administrasjon

Sted: Pilestredet 46 PA311

Innleder:

Martin Søyland, Institutt for statsvitenskap (UiO).

Kommentator:

Marit Arnstad, Senterpartiets parlamentariske leder

Martin Søyland er doktorgradsstipendiat innenfor komparativ politikk ved Institutt for statsvitenskap (UiO). Han har spesialisert seg i norsk politikk, med fokus på ministeravganger og plenumsaktiviteter i Stortinget. Avhandlingen handler om effekter av og på taler holdt i plenum på Stortinget. Fundamentet for denne er et datasett som er utviklet sammen med Språkteknologigruppen ved Informatikk (UiO). Her har det blant annet blitt implementert en automatisert grammatisk annotasjon av talene, klassifisert mellom bokmål og nynorsktaler og inkorporert en rekke meta-variabler om representantene.

Marit Arnstad er advokat og Senterpartiets parlamentariske leder. Siden 2013 har hun representert Nord-Trøndelag på Stortinget, og har tidligere vært innvalgt i periodene 1993–1997 og 2001–2005. Arnstad var olje- og energiminister i Kjell Magne Bondeviks første regjering 1997–2000, Senterpartiets parlamentariske leder 2003–2005 og samferdselsminister i Jens Stoltenbergs andre regjering 2012–2013. I Stortingsvalget 2017 var hun Senterpartiets førstekandidat i Nord-Trøndelag.

3. BREXIT – og konsekvenser for Norge

For først gang i historien har et medlemsland bestemt seg for å melde seg ut av den Europeiske Unionen. Brexit sendte sjokkbølger ut over hele verden, og fortsatt – rundt et halvt år før den offisielle utmeldelsen – er det langt fra klart hva slags tilknytning britene vil komme til å få med EU. Temperaturen er høy, følelsene sterke, og flere spennende spørsmål står ubesvart. Vil Theresa May og hennes team i det hele tatt lykkes med utmeldelsen, eller kan det komme en ny folkeavstemming? Hvordan vil en ny omfattende frihandelsavtale med EU se ut? Og hva blir konsekvensene for EFTA, EØS-avtalen og Norge?

Ordstyrer: Guri Rosén (OsloMet/ARENA)

Sted: Pilestredet 46 PA314

Innleder:

John Erik Fossum (ARENA Senter for europaforskning)

Kommentator:

Kristin Haugvik (NUPI)

John Erik Fossum er professor ved ARENA og har tidligere vært førsteamanuensis, og senere professor, ved Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap, Universitetet i Bergen. John Erik Fossums faglige interesseområder er politisk teori, EU og konstitusjonalisme, europeisering og internasjonal integrasjon. Sammen med Hans Petter Graver, ga han nylig ut boken, *Squaring the Circle on Brexit. Could the Norway Model Work?* (Policy Press).

Kristin Haugevik er seniorforsker ved NUPI og leder for forskningsgruppen for global orden og diplomati. Haugevik har doktorgrad i statsvitenskap fra Universitetet i Oslo (2014). På NUPI jobber hun særlig med mellomstatlig samarbeid og diplomati, europeisk og transatlantisk sikkerhetspolitikk og norsk og britisk utenrikspolitikk.

1230- 1330   Lunsj

Lunsj serveres i Pilestredet 46 KK-lounge (foajeen utenfor auditoriene).

Parallellsesjon 4: Teknologi og demokrati

En av de mest omseggripende endringene dagens demokratier står overfor er den sosiale medierevolusjonen. SoMe stiller politikere og beslutningstagere overfor en rekke ulike utfordringer, fra falske nyheter til økt polarisering. Samtidig representerer sosiale medier potensielle nye demokratiske arenaer og ikke minst en mulighet til å nå brukere og borgere på nye måter. I den grad det fortsatt er liv i drømmen om sosiale medier som en ny demokratisk offentlighet, hvordan kan politiske aktører og forvaltning støtte opp under og nyttiggjøre seg av sosiale medier?

Ordstyrer: Guri Rosén

Sted: Pilestredet 46 PA314

Innleder:

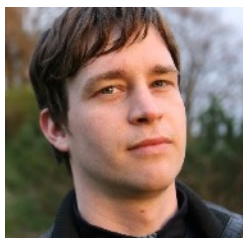
Pieter de Wilde

Kommentator:

Sveinung Arnesen (UiB/SAMPOL)

Pieter de Wilde er førsteamanuensis ved NTNU. Hans forskningsområder er globalisering i medier og parlamenter, euroskepsis, politisering og debatter om EU. De Wilde leder prosjektet Trondheim Analytica, som analyserer demokratisk deltakelse i sosiale medier. Han har en mastergrad fra Universitetet i Amsterdam (2005) og PhD i statsvitenskap fra ARENA, Senter for europaforskning, Universitetet i Oslo (2011). Fra 2011 til 2016 var han seniorforsker ved WZB Berlin Social Science Center i Tyskland.

Sveinung Arnesen er seniorforsker ved NORCE - Norwegian Research Centre, med Ph.D. i sammenliknende politikk fra Universitetet i Bergen (2012). Han forsker på politisk atferd, valg og demokrati, og leder for tiden et NFR-finansiert forskningsprosjekt som studerer relasjonen mellom demokratiske beslutningsprosesser og legitimitet. Arnesen er del av Norsk medborgerpanel, en internetbasert undersøkelse om nordmenns holdninger om viktige samfunnstema.

Parallellsesjon 5: Valget i Sverige: Nok en gren i et stadig større nasjonalkonservativt tre?

Valget i Sverige 9. september 2018 delte vårt naboland i tre politiske blokker; de rødgrønne, den borgerlige alliansen og Sverigedemokraterna. Partileder Jimmie Åkesson ble av flere utropt som valgvinner, og det innvandringskritiske partiet fikk 17,6 prosent oppslutning mot 12,3 prosent ved forrige valg. Ingen parti har vokst mer. Hva kjennetegner det politiske landskapet i Sverige i dag? Er utviklingen i Sverige bare nok et innslag av nasjonalkonservative partier i Europa, eller er det spesielle lokal kjennetegn? Og hvordan vil valget i Sverige påvirke EU?

Ordstyrer: Tonje Karenina Pettersen, Stortingets administrasjon

Pilestredet 46 PA311

Innleder:

Sofie Blombäck, Avdelningen för Samhällsvetenskap (SHV), Mittuniversitetet, Sverige

Kommentator:

Patrik Öhberg, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet, Sverige

Sofie Blombäck er svensk statsviter og arbeider i dag ved Avdelningen för Samhällsvetenskap (SHV), Mittuniversitetet. Hun har publisert en serie interessante artikler, rapporter og bøker omkring temaer som framveksten av nye politiske partier, partibaserte konflikter i skandinaviske og europeiske parlamenter, partipolitikk i EU, intoleranse, rasideologisk aktivitet i svenske kommuner, med videre.

Patrik Öhberg er post doc ved Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. Patrik Öhberg er forsker og lærer ved den Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. Öhberg forsker på representativt demokrati og forvaltningspolitikk. Han fokuserer spesielt på politiske og administrative eiters oppfatninger og adferd. Han er også interessert i politisk responsivitet samt betydelsen av kjønn i politikken. Han leder i dag prosjektet "Den komplexa politiska lyhördsheten" (Party Constrained Policy Responsiveness to Citizen-Initiated Contacts), finansiert av forskningsrådet FORTE.

Parallellsesjon 6: Velferd, klima og solidaritet

Temaet for sesjonen er nasjonal solidaritet. Solidaritet har tradisjonelt handlet om rettigheter og plikter innenfor religiøse eller politiske grupper, klasser, lokale steder og nasjoner. Men selv om nasjonal solidaritet er viktig, ser vi stadig større krav til solidaritet som er europeisk og kosmopolitisk. I dette bildet handler solidaritet om globale utfordringer som klimaendringer, migrasjon, fattigdom og sosial samhörighet. Solidaritet er koplet til menneskerettigheter utledet av folkeretten og humanitære verdier. Her reises også spørsmålet om solidaritet med fremtidige generasjoner. Vi stiller spørsmålet om solidaritetens betydning i dag. Kan solidaritet virke ekskluderende? Hvis moderne velferdsstater motiveres av holdninger av gjensidig interesse og forpliktelse overfor medborgere innenfor rammene av nasjonalstaten, hvordan kan dette kombineres med krevende og globale utfordringer?

Ordstyrer: TBC

Pilestredet 46 PA314

Innleder:

Marianne Takle (NOVA/OsloMet)

Kommentator:

Thorsen, Dag Einar (Universitetet i Sørøst-Norge)

Marianne Takle er forsker 1 ved NOVA/OsloMet. Hun er statsviter med doktoravhandling om tysk innvandringspolitikk og postdoktorarbeid om innvandringsorganisasjoner i Oslo. Hennes forskningsinteresser omfatter europeisk integrasjon, EUs migrasjonspolitikk, nasjonal migrasjonspolitikk i utvalgte europeiske land, nasjonalisme og solidaritet.

Dag Einar Thorsen er førsteamanuensis i statsvitenskap ved Universitetet i Sørøst-Norge. Hans hovedinteresser inkluderer samtidshistorie og politisk filosofi. Doktorgrad i statsvitenskap fra Universitetet i Oslo.

15.00- 16.00 Plenumforedrag 2

«Uro i paradiset» – demokratiets fremtid?

Den siste fellesesjonen adressere en usikker nasjonal, europeisk og global kontekst fra to perspektiver. Først vil statsviter og Arbeiderpartiets leder, Jonas Gahr Støre, presentere perspektivet fra politikken innside. Hvordan opplever han som topp-politiker demokratiets tilstand ved utgangen av 2018? Hva er de sentrale utviklingslinjene? Og hvordan kommer demokratiet til å se ut i 2030 – eller 2050? Deretter kommenterer professor Iver B. Neumann Støres innlegg, og presenterer perspektivet på demokratiet fra akademias innside. Hva er likt og ulikt? Hva er forskningen – og statsvitenskapens - rolle i politikktutvikling? Gitt temaene som er presentert i dag - trenger vi en ny makt- og demokratiutredning?

Ordstyrer: Tonje Karenina Pettersen, Stortingets administrasjon

Athene 1

Innleder:

Jonas G. Støre

Kommentator:

Iver B. Neuman

Jonas Gahr Støre er statsviter og leder i Arbeiderpartiet. Han var Norges helse- og omsorgsminister fra 21. september 2012 til regjeringsskiftet etter stortingsvalget i 2013. Han var utenriksminister i Jens Stoltenbergs andre regjering fra 2005 til 2012. Siden 2009 har han vært innvalgt på Stortinget fra Oslo. Støre ble valgt til leder i Arbeiderpartiet i 2014 etter Jens Stoltenberg. Støre var også statssekretær ved Statsministerens kontor fra 2000 til 2001, og solid bakgrunn fra embetsverket og humanitære organisasjoner, blant annet som generalsekretær i Norges Røde Kors fra 2003 til 2005.

Iver B. Neumann har doktorgrad i statsvitenskap fra Oxford i 1992 med en avhandling om Russland-Europa, deretter doktorgrad i sosialantropologi fra UiO i 2009. Iver var professor i Russlandstudier ved UiO 2005-2007, ansatt ved Norsk utenrikspolitisk institutt 1998-2012, og Montague Burton Professor i International Relations ved London School of Economics 2012-2017. Iver er Medlem av Det norske vitenskapsakademi og Academia Europeae og har mottatt flere priser for sin forskning. Ivers hovedinteresse er statsbygging og systemer av politiske enheter, utenrikspolitikk, historie, populærkulturen, sosialteori, mv. Fra og med høsten 2017 er direktør ved Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet – Storbyuniversitetet.

1600-1800 Avslutning med aperitiff og kulturinnslag

Ved leder i Norsk statsvitenskapelig forening Are Vegard Haug

Etter konferansens formelle del, blir det servert «fingermat» og drikke i foajeen rett utenfor konferanselokalet. Ca. klokken 1630 har vi gleden av å presentere «Musikk og politikk» - et populærvitenskapelig fremstilling av musikkens politiske betydning, av Kjetil Klette Bøhler (forsker og musiker ved NOVA/OsloMet).

Programkomiteen for konferansen har bestått av:

Are Vegard Haug, Forskningsleder NOVA (OsloMet- Storbyuniversitetet) (leder)

Guri Rosen, Førstemanuensis OsloMet/Postdoktor ARENA – Senter for europaforskning

Marianne Riddervold, Professor, Høgskolen i Innlandet

Tonje Karenina Pettersen, Stortingets administrasjon

Øystein Solheim Lien, Spesialrådgiver Oslo Universitetssykehus

Sofie Hove Stene, PwC Norway